

1979/80:22

Tisdagen den 6 november

Kl. 15.00

§ 1 Anmälan om utsett statsråd

Upplästes och lades till handlingarna följande inkomna skrivelse:

Till riksdagen

Jag har i dag till statsråd utsett Carl Axel Petri.

Stockholm den 6 november 1979

Thorbjörn Fälldin

§ 2 Anmälan om kompletteringsval till utskott

TALMANNEN:

Moderata samlingspartiets partigrupp har som suppleant i finansutskottet under Lennart Bloms ledighet anmält hans ersättare Barbro Nilsson.

Vidare har moderata samlingspartiets partigrupp som suppleant i utrikesutskottet under Carl Bildts ledighet anmält hans ersättare Filip Fridolfsson.

Folkpartiets partigrupp har som suppleant i skatte- och utrikesutskotten under Rune Ångströms ledighet anmält hans ersättare Ulla Orring.

Centerpartiets partigrupp har som suppleant i socialutskottet under Ulla Tillanders ledighet anmält hennes ersättare Sigvard Persson.

Talmannen förklarade valda till

suppleant i finansutskottet

Barbro Nilsson (m)

suppleant i skatteutskottet

Ulla Orring (fp)

suppleanter i utrikesutskottet

Filip Fridolfsson (m)

Ulla Orring (fp)

suppleant i socialutskottet

Sigvard Persson (c)

Nr 22

Tisdagen den
6 november

*Anmälan om utsett
statsråd*

*Anmälan om kom-
pletteringsval till
utskott*

Tisdagen den
6 november

*Utökning av antalet
suppleanter i
vissa utskott*

*Meddelande om
val*

*Om förutsättningarna
för fortsatt
drift vid Lövholt-
mens boardfabrik
i Piteå*

§ 3 Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott

TALMANNEN:

Enligt till kammaren inkommet protokollsutdrag har valberedningen föreslagit att antalet suppleanter i finansutskottet skall utökas från 16 till 17 samt i närings- och arbetsmarknadsutskotten från 15 till 16.

Jag hemställer att antalet suppleanter i finansutskottet bestämmes till 17 samt i närings- och arbetsmarknadsutskotten till 16.

Kammaren biföll denna hemställan.

§ 4 Meddelande om val

TALMANNEN:

Jag får meddela att val av fullmäktige och suppleanter i riksbanken och riksgäldskontoret samt fyllnadsval till utskott kommer att ske vid morgondagens sammanträde.

§ 5 Om förutsättningarna för fortsatt drift vid Lövholtmens boardfabrik i Piteå

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Curt Boströms* (s) den 19 oktober anmälda fråga, 1979/80:56, och anförde:

Herr talman! Curt Boström har frågat mig om jag delar min företrädares positiva bedömning beträffande fortsatt drift vid Lövholtmens boardfabrik i Piteå.

Inom industridepartementet har nyligen genomförts en översyn av läget inom boardindustrin. Slutsatsen av denna undersökning är att behovet av en kapacitetsreduktion kvarstår. Inom branschen finns också uttalade strävanden i denna riktning. En minskning av produktionskapaciteten underlättas, om man kan ersätta boardtillverkningen med annan produktion på de orter som berörs. Flera företag lägger ner ett omfattande arbete på att finna nya produkter. Sålunda försöker t. ex. KF Industri AB finna annan, mer livskraftig industri till Karlholms bruk. En minskning av överkapaciteten i branschen skulle kunna medföra att AB Statens Skogsindustriers boardfabriker får ett ökat utrymme på den svenska marknaden.

CURT BOSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret.

Frågan om Lövholtmens boardfabriks vara eller inte vara går nu in på sitt tredje år. Den kris som boardbranschen befinner sig i har varit känd mycket länge. Det naturliga hade därför varit att man från samhällets sida långt tidigare hade tagit sig an detta problem.

Nu sägs i svaret att det inom industridepartementet har gjorts en utredning.

*Om förutsättning-
arna för fortsatt
drift vid Lövholt-
mens boardfabrik
i Piteå*

Jag utgår från att det är en komplettering av den s. k. Åkermanska utredningen. Industridepartementet kommer i sin undersökning fram till slutsatsen att det finns en överkapacitet när det gäller boardtillverkning, vilket vi alla känner till. Det sägs vidare i svaret att det finns flera företag som har ett omfattande arbete på gång för att hitta nya produkter.

Jag skulle vilja säga att detta är en fortsättning på den lurpassning som förekommit mellan de olika boardenheterna i landet. Det har varit minst sagt otillfredsställande, och det har framför allt varit pressande för de hundratals människor som jobbar inom dessa enheter, särskilt inom de enheter som utpekats som nedläggningshotade. Det hotet har varit speciellt markerat när det gäller Lövholtens boardfabrik, eftersom olika beslutande instanser inom företaget redan har fattat beslut om nedläggning.

Jag vet att industriminister Åsling är väl förtrogen med situationen vid boardfabriken i Piteå, och jag har inte tänkt upprepa alla de argument som framför allt de fackliga organisationerna bestått industriministern med. Men jag anser att detta svar egentligen inte är något svar på min fråga.

Före industriministern Huss har den 11 oktober i en intervju gett intryck av att det fanns stora utsikter att klara boardfabriken i Piteå, och han skulle bli väldigt överraskad om man inte klarade den. Han har då hänvisat till överläggningarna inom boardbranschen. Jag utgår från att industriminister Åsling har tillgång till samma handlingar, som visar att det finns anledning att se optimistiskt på det hela. Jag tycker alltså att jag inte har fått svar på denna fråga.

Jag vill gärna påminna industriminister Åsling om den intervju med honom som fanns i centertidningen Norrbottningen den 13 september. Där säger Nils G. Åsling: Vi är beredda att försöka rädda boardfabriken. Kommer centern i regeringsställning skall vi överlägga med ASSI-ledningen för att söka hitta former för att rädda boardfabriken i Piteå.

Min följdfråga är: Har industriminister Åsling haft kontakt med ASSI-ledningen?

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag tycker att Curt Boström av mitt svar ändå skall kunna uppfatta den positiva grundtonen. Jag tror att man vid boardfabriken i Piteå nu kan se framtiden an med väsentligt större optimism än man kunde göra tidigare. Anledningen till att jag inte kan ge mig in på att göra en mer definitiv värdering av fabriken framtidsutsikter är självfallet att jag inte kan föregripa företagsstyrelsens och ledningens beslut i frågan. Jag kan bara rent allmänt ange min uppfattning av situationen i branschen. Uppenbarligen kommer det med de dispositioner som är på gång att finnas utrymme för ASSI:s produktion även framdeles.

Curt Boström efterlyser samhällets aktiva insatser i frågan. Sådana är på gång; vi har formerat en arbetsgrupp tillsammans med Kooperativa förbundet för att skaffa alternativ sysselsättning till Karlholms bruk, och det är på det

sättet som samhällets medverkan får ske i den nödvändiga strukturomvandlingen i branschen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Om sysselsättningen i Norrbottens län

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Kerstin Nilssons* (s) den 19 oktober anmälda fråga, 1979/80:57, till arbetsmarknadsministern, och anförde:

Herr talman! Kerstin Nilsson har frågat arbetsmarknadsministern vad han ämnar göra för att skapa arbetstillfällena och regional balans i Norrbotten.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Sysselsättningsproblemen i Norrbottens län är som frågeställaren anger stora. Andelen av arbetskraften som är arbetslös, i beredskapsarbete eller i arbetsmarknadsutbildning är betydligt större än i något annat län. Det har mot den bakgrunden rått politisk enighet om att Norrbottens län skall prioriteras i regionalpolitiken. Jag kan här bl. a. erinra om de särskilda åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbotten som riksdagen beslutade om i våras och den förstärkning av det regionalpolitiska stödet som bestämdes då.

Det finns inga snabba och enkla lösningar på Norrbottens sysselsättningsproblem. Det krävs ett medvetet och uthålligt arbete i kommuner, på länsnivå och centralt.

Som framhölls i propositionen 1978/79:127 om åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbotten måste basnäringarna i Norrbotten, som bygger på utnyttjande av länets tillgång på malm, skog och vattenkraft, spela en väsentlig roll även i framtiden.

Men vi vill också, med utnyttjande av den stora medelsarsenal som nu står till förfogande, skapa en framtidsinriktad industri i länet. I propositionen framhölls vidare att fortsatta aktiva insatser blir nödvändiga inom jord- och skogsbruk liksom inom den offentliga sektorn. Turism och rekreation måste utvecklas till ett komplement till basnäringarna.

Jag är beredd att pröva alla konstruktiva förslag till sysselsättningsskapande åtgärder. Erfarenheterna från arbetet i Norrbottendelegationen visar att ett arbete på regional nivå kan spela en viktig roll när det gäller att ta fram konkreta förslag till sysselsättningsprojekt som sedan kan vidarebearbetas till beslut på central nivå. Länsstyrelsen i Norrbottens län har fått ökade resurser så att den kan överta denna roll, när delegationen upphör med sin verksamhet vid årsskiftet 1979-1980.

KERSTIN NILSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Bakgrunden till min frågeställning är den mycket pessimistiska rapport om sysselsättning och befolkning som länsstyrelsen i Norrbottens län presenterat. Rapporten ingår i Länsprogram 80, som skall överlämnas till regeringen om ett år.

Siffrorna i länsstyrelsens delrapport är emellertid så skrämmande, i synnerhet för kommuner i Norrbottens inland, att jag sett det angeläget att genom min fråga omgående för statsrådet och regeringen aktualisera den dystra utvecklingen i vårt nordligaste län. Prognosen utgår från nu kända förhållanden, från dagens regionalpolitik enligt de beslut som fattats på riksplanet.

I flera kommuner betecknas den av länsstyrelsen skisserade utvecklingen under 1980-talet som början till slutet. I de mest utsatta kommunerna frågar man sig om man kan överleva som självständig kommun eller om det kommer att bli sammanslagningar av kommuner i detta så vidsträckta län.

Centralt, i länsstyrelsen och Norrbottendelegationen, bedrivs som alla vet ett omfattande utredningsarbete. Det kan vara bra i och för sig. Men hur vore det, herr statsråd, om man så att säga också skulle vända på kikaren och försöka se på utvecklingen ur de mest utsatta kommunernas synvinkel?

Jag erinrar mig en sådan undersökning, där problemen belystes från primärkommunal synpunkt. Den genomfördes av Tornedalsgruppen, som tillsattes av dåvarande arbetsmarknadsministern Ingemund Bengtsson 1974, och omfattade Tornedalskommunerna, dvs. Haparanda, Övertorneå och Pajala. Tornedalsgruppens arbete inriktades på att söka tillföra Tornedalen nya sysselsättningsprojekt, bl. a. genom att planera utlokalisering av legoarbeten från Stålverk 80.

Vi satte stark tilltro till denna Tornedalsgrupp. Så kom hösten 1976. Tornedalsundersökningen inhiberades på grund av den sedermera tillsatta Norrbottendelegationen.

Jag vill nu fråga statsrådet om han kan tänka sig möjligheten av att också från primärkommunal nivå, genom projektstudier osv., söka belysa utvecklingen framöver i de nu så hårt utsatta Tornedalskommunerna Övertorneå och Pajala. De är glesbygdskommuner och gränskommuner och intar därigenom en särställning. Här till kommer att den av länsstyrelsen skisserade befolkningsutvecklingen i bl. a. Pajala och Övertorneå inger sådana farhågor att särskilda åtgärder omgående måste vidtas.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Det är ju inte bara ett omfattande utredningsarbete som under senare år har ägnats Norrbottensproblemen. Aktiviteten har varit intensiv och, som jag antydde i mitt svar, har Norrbottendelegationens verksamhet varit av stor betydelse när det gällt att sammanföra lokala och regionala synpunkter och öppna en konstruktiv dialog med centrala myndigheter. Detta har lett till en lång lista av aktiviteter. Flera åtgärder som är ägnade att

*Om sysselsätt-
ningen i Norrbot-
tens län*

stärka sysselsättningen, och framför allt att stärka Norrbottens motståndskraft mot konjunktursvängningar, är också att vänta under den närmaste tiden.

Kerstin Nilsson efterlyste möjligheten att, som hon träffande uttryckte sig, vända på kikaren. Det är alldeles uppenbart att detta är både nyttigt och nödvändigt. I realiteten har den möjligheten på ett, som jag tror, effektivt sätt öppnats genom den form som länsplaneringen har fått. Kommunernas medverkan i länsplaneringen är just ett sätt att försöka få med det primärkommunala perspektivet på utvecklingsproblemen i regioner som Norrbotten. Självfallet avvaktar jag med stort intresse resultatet av länsplaneringsarbetet i Norrbotten. Jag hoppas att man den vägen också skall hitta nya projekt och nya angreppspunkter när det gäller de svåra problemen i Norrbotten.

KERSTIN NILSSON (s):

Herr talman! Norrbotten har resurser i form av rika naturtillgångar. Det är sådant som samhällsplanerare i andra länder talar om.

I Norrbottens län har vi en gynnsam åldersstruktur i jämförelse med åldersstrukturen i det övriga Sverige, och vi har en ansvarstagande fackföreningsrörelse.

Länsstyrelsens i Luleå rapport om prognoser för sysselsättning och befolkning, som kom ut för några veckor sedan, har väckt berättigad oro – främst bland de unga i Norrbotten. I dag står 15 000 ungdomar i Norrbotten utanför den reguljära arbetsmarknaden. Skall den negativa utvecklingen hejdas är ingen tid att förlora. Det är den omständigheten som har föranlett min fråga.

I sin rapport säger länsstyrelsen, att även om man antar att folkmängden blir oförändrad i Norrbotten fram till 1990, får man ett behov av nära 24 000 nya jobb. Vill man se det hela i kortare perspektiv, blir behovet 2 400 nya jobb per år, eller 7 200 bara under innevarande valperiod. Detta får bli en utmaning till den nu sittande regeringen.

Det här är ingen omöjlig uppgift. Jag vill bara erinra om att sysselsättningen i länet ökade med ca 13 000 jobb under åren 1970–1975. Räknar man med den naturliga folkökningen – nollframskrivningen – och rikets förvärvsfrekvens, skulle det fram till 1990 behövas ca 27 000 nya arbetstillfällen i länet.

Det råder kris i Norrbotten med omfattande arbetslöshet, som särskilt drabbar ungdomar. Slår länsstyrelsens dystra prognoser in, blir det rent ut sagt ett elände, som i varje fall de unga i Norrbotten inte kan förstå. Jag vill fråga statsrådet: Vilka särskilda åtgärder ämnar den nya regeringen vidta för att klara sysselsättningen och den regionala balansen i Norrbotten?

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Först och främst kommer länsplaneringsmaterialet att bilda underlag för utvärderingen av de gjorda insatserna och för bestämmandet av vilka fortsatta insatser som skall göras. Dessutom – om man ser det hela kortsiktigt – finns det ju fortfarande en lång rad propåer från Norrbotten-

delegationen beträffande olika projekt, som kommer att bli föremål för utvärdering och beslut. Det är alltså fortlöpande en mycket bred aktivitet när det gäller situationen i Norrbotten, och jag vill inte här ta fram några speciella projekt. Det sker en fortlöpande prövning, och på det sättet måste rimligen aktiviteten bedrivas även fortsättningsvis.

KERSTIN NILSSON (s):

Herr talman! I Sverige talar vi om stödområden och stödzoner, och redan i de begreppen ligger egentligen ett förlegat tänkande. Vi kan ta ett näraliggande exempel. I Finland talar man inte om stödområden utan om utvecklingsområden. Det är något helt annat och vittnar om ett mer progressivt tänkande.

Vad Norrbotten behöver är en regionalisering av samhällsplaneringen och en regional närings- och industripolitik. Genom kraftfulla målinriktade insatser skapas också innovationsanda, som så väl behövs. Och lösningen på 1980-talets problem ligger inte i en defensiv *laissez-faire*-politik utan i en offensiv regional planering. Ju fortare en sådan politik kan förverkligas av politiker och industrifolk desto bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Om sammansättningen av de regionala utvecklingsfondernas styrelser

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Sune Johanssons* (s) den 24 oktober anmälda fråga, 1979/80:69, och anförde:

Herr talman! Sune Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att uppfylla riksdagens beslutade uttalande om vidgad rätt till representation i de regionala utvecklingsfondernas styrelser för fackliga organisationer och företagorganisationer.

Ordningen för val av styrelse i regional utvecklingsfond regleras i avtal mellan staten och resp. landstingskommun samt Gotlands, Malmö och Göteborgs kommuner. Ledamöter och suppleanter i styrelsen väljs av landstinget resp. kommunen för en tid av högst tre år. Val för perioden 1980–1982 skall förrättas före kommande årsskifte. Avtalen mellan staten och resp. landsting och kommun gäller t. o. m. den 31 december 1982. Om uppsägning inte sker av någondera parten ett år innan ny avtalsperiod inleds, förlängs avtalen i perioder om tre år.

Som framgår av frågan har samtliga avtalsparter genom brev erinrats om riksdagens uttalande. Samtidigt framhölls att nuvarande avtal ger möjlighet för beslutande organ att utse styrelseledamöter utan partipolitisk bindning. Jag förutsätter att landstingen och kommunerna nu utnyttjar möjligheten till vidgad representation för fackliga organisationer och företagsorganisationer vid de kommande styrelsevalen. Mot denna bakgrund avser jag att avvakta resultatet av styrelsevalen innan jag överväger någon ytterligare åtgärd.

Om sammansättningen av de regionala utvecklingsfondernas styrelser

Tisdagen den
6 november

Om sammansättningen av de regionala utvecklingsfondernas styrelser

SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret. Den fråga som jag har ställt till industriministern gäller de fackliga organisationernas rätt att utse representanter till utvecklingsfondernas styrelser, och det spörsmålet har vid ett flertal tillfällen behandlats här i kammaren. Jag avstår från att göra någon historicskrivning avseende orsaken till att de berörda organisationerna nu står utan möjlighet att ha egna av resp. organisation utsedda representanter i här nämnda fonders styrelser.

Anledningen till att jag har ställt frågan är riksdagens enligt min mening positiva inställning till tidigare i motion av Ingvar Svanberg framställda krav att de fackliga organisationerna skulle återfå den rätt de hade senast 1976, då vi hade en socialdemokratisk regering – nämligen att själva utse representanter i utvecklingsfondernas styrelser. Riksdagen gjorde i våras ett uttalande i samband med behandlingen av näringsutskottets betänkande 1978/79:59. Det betyder i sak att riksdagen uppdrog åt regeringen att vidta åtgärder som skulle innebära att man eliminerade förhållandet att de fackliga organisationerna och näringslivsorganisationerna inte hade blivit företrädade i utvecklingsfondernas styrelser på det sätt som riksdagsmajoriteten och regeringen förväntade sig hösten 1977.

Jag förstår att den fråga som jag nu har tagit upp inte är av den arten att det kan anses särskilt angeläget för den borgerlige industriministern att tillgodose mina krav – men det föreligger ändå en beställning från riksdagen om ett förslag till representation för organisationerna.

Nomineringarna till utvecklingsfonderna är redan i gång, och sker ingenting nu kommer de fackliga organisationerna att vara utestängda från representation i ytterligare tre år. Samtliga organisationer på arbetsmarknaden sluter enstämmigt upp kring kravet på representationsrätt i utvecklingsfonderna. Därför borde, som jag ser det, industriministern sätta åtminstone styrfart, så att det här berättigade kravet kan uppfyllas. När det gäller de stora industriella problem som vi i dag har att brottas med i vårt land måste alla, som man vid många tillfällen sagt, vara med och bidra till en lösning av problemen. Både inom företagarorganisationerna och inom de fackliga organisationerna på löntagarsidan finns stora inneboende resurser, vilket innebär att man kan bidra med idéer och mycket annat som kan vara av betydelse för utvecklingsfondernas styrelsearbete.

Jag är inte direkt tillfredsställd med industriministerns svar. Industriministern borde kanske ha uttryckt sig litet mer konkret. Jag vill nu fråga industriministern: Innebär detta att industriministern för sin del uppfattar riksdagens uttalande från i våras så, att han har tid på sig fram till 1982 när det gäller att ta ställning till frågan om de fackliga organisationerna själva skall få utse sina representanter till utvecklingsfondernas styrelser?

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Inledningsvis finner jag det angeläget att i sammanhanget erinra om att vi har en representativ demokrati här i landet, och principerna för en representativ demokrati borde också kunna gälla sådana organ som

styrelserna för de regionala utvecklingsfonderna.

Nu har riksdagen gjort ett uttalande, och jag har i någon mån medverkat till att detta riksdagens uttalande i frågan har kommit till landstingens kännedom i god tid före styrelsevalen. Det finns väl inte någon här som är beredd att bryta upp avtalen med landstingen eller att hota med lagstiftning. Därför får man avvakta landstingens beslut i frågan, och sedan får man, om det anses nödvändigt, ta upp den igen när den första avtalsperioden löper ut och avtalet kan sägas upp. Det måste vara den logiska och följdriktiga gången i den här frågan.

SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! Riksdagen gjorde i våras följande uttalande:

”De hittillsvarande erfarenheterna av systemet med av landstinget valda ledamöter i de regionala utvecklingsfondernas styrelser visar, såvitt utskottet kan finna, att de fackliga organisationerna och näringslivsorganisationerna inte har blivit företrädna på det sätt som den dåvarande regeringen – och riksdagsmajoriteten – väntade sig hösten 1977.”

Det är naturligtvis av intresse både för mig och för de fackliga organisationerna att få veta vad industriministern tycker. Är industriministern beredd att så att säga inte göra någonting om den fackliga representationen i utvecklingsfondernas styrelser ligger kvar på samma nivå som i dag? Jag tror att framför allt TCO-sidan i det här sammanhanget har förlorat en hel del av sina möjligheter till insyn i och inflytande över utvecklingsfondernas styrelser, något som kanske för deras del är en större angelägenhet än det är för LO-sidan, som på ett annat sätt gör ett klart politiskt ställningstagande.

Det här är en fråga som de fackliga organisationerna är intresserade av. Man lär ha fått vissa löften från folkpartiregeringen om möjligheter att få utse representanter i utvecklingsfondernas styrelser. Självfallet är det av intresse att få veta om industriministern är beredd att vidta några radikala åtgärder för att förbättra de fackliga organisationernas dåliga representation i utvecklingsfondernas styrelser. Det är nödvändigt och av intresse för de fackliga organisationerna att industriministern redogör för sin inställning.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag förutsätter verkligen att Sune Johansson inte menar att vi skall bryta avtalen med landstingen; detta var inte andan och meningen i riksdagens uttalande. Uttalandet har alltså getts landstingen till känna, och landstingen har sedan att, utifrån sina egna utgångspunkter, bedöma hur de vill behandla riksdagens opinionsyttring i det här avseendet.

Jag vill vitsorda att det finns ett klart och angeläget intresse för att de fackliga organisationerna är delaktiga i beslutsprocessen i utvecklingsfonderna. Det föreställer jag mig att landstingen har all anledning att beakta, eftersom detta också är en förutsättning för att utvecklingsfonderna rätt skall kunna fylla sin uppgift, liksom att man i fondstyrelserna naturligtvis även skall ha kontakter med företagarorganisationerna.

SUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! I samband med småföretagspropositionen – författaren till den var Nils Åsling – avskaffades ju rätten till representation. Då gick det ganska snabbt att avveckla representationen. När man nu har sett att det finns brister i det sammanhanget, hoppades man naturligtvis att Nils Åsling skulle ha varit lika snabb att återinföra de fackliga organisationernas – och f. ö. företagarorganisationernas – representationsrätt.

I och för sig är jag tillfreds med svaret, nämligen på så sätt att organisationerna nu vet vad de har att rätta sig efter. Samtidigt är vi väl medvetna om att det medför uppenbara svårigheter att endast kunna lita till landstingens nu pågående nominering för att få ett ordentligt inflytande i utvecklingsfondernas styrelser från arbetsmarknadens organisationer. Det var bra att få ett klarläggande på den punkten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Om sysselsättningen vid Böksholms bruk

Industriministern NILS ÅSLING erhöll ordet för att besvara *Thage Petersons* (s) den 24 oktober anmälda fråga, 1979/80:70, och anförde:

Herr talman! Thage Peterson har frågat mig om jag avser att infria förre industriministern Huss åtagande i riksdagen angående Böksholms bruk.

Jag vill för min del – utan att kommentera vad som tidigare förevarit i denna fråga mellan Thage Peterson och förre industriministern – meddela att styrelsen för Södra Skogsägarna AB efter MBL-förhandlingar i somras fattade beslut om nedläggning av verksamheten vid Böksholms bruk. Statens representanter i bolagets styrelse deltog i beslutet. Personalen vid bruket är numera uppsagd och driften har upphört. Såväl länsarbetsnämnden som företaget arbetar f. n. med att försöka få till stånd annan sysselsättning i Böksholm. Enligt uppgift från länsarbetsnämnden tycks förutsättningarna vara ganska goda för att större delen av den uppsagda personalen relativt snart skall kunna erhålla annan sysselsättning.

Jag vill – i likhet med vad min företrädare gjort i tidigare sammanhang – därutöver framhålla att varken regeringen eller ett enskilt statsråd har någon formell möjlighet att ingripa mot beslut som fattas av ett företag eller vid MBL-förhandlingar som förs mellan parterna på arbetsmarknaden.

THIAGE PETERSON (s):

Herr talman! Jag har återigen i riksdagen tagit upp frågan om Böksholms bruk därför att det i den frågan ligger många viktiga principer men också mycket som är viktigt i sak.

Beskedet i riksdagen den 8 maj innebär att något beslut om Böksholms bruks framtid inte skulle få fattas innan staten tillsammans med de anställda vid bruket fastlagt en strukturplan. Någon sådan strukturplan har dock inte lagts fast – de anställda fick ingen sådan möjlighet – men ändå har nu ett

beslut fattats och bruket har lagts ned.

Det reser frågan om vi här i Sveriges riksdag först skall få säga ja i en fråga men sedan kunna springa bort från problemen och bara stryka ett streck över sådana löften, oavsett vilka förhoppningar de ingett människorna – inte bara de anställda i Böksholm och deras familjer, utan också alla andra. Hur tror industriministern att de ser på ett sådant agerande, inte minst i dessa dagar, då vi så mycket diskuterar förtroendet för den politiska verksamheten?

Detta var den allvarliga principiella sidan av saken. Den andra sidan, där Böksholm kommer in som ett fall bland flera, gäller frågan om en strukturplan.

Det finns här en skiljelinje mellan oss och de borgerliga partierna. Vi vill ha en samlad skogsplan, en övergripande planering för skogsnäringen, som underlag för besluten. Vi har inte sagt nej till nödvändig strukturomvandling, men vi ställer ändå tillsammans med sakkörens rörelsen och de anställda kravet att omställningarna skall ske i socialt acceptabla former. Det sker inte om vi överlåter besluten om strukturen och utvecklingen till enskilda företag och till de fria marknadskrafterna.

När socialdemokratin beslöt att delta i den statliga räddningsaktionen för bl. a. Södra Skogsägarna, som kostade flera hundra miljoner kronor, gjorde vi det därför att vi inte ville att samhället skulle förlora kontrollen när det gäller sysselsättningen och människors trygghet. Dessutom ansåg vi att det var angeläget att staten fick ett ökat inflytande på strukturomvandlingen inom skogsindustrin, så att denna kunde ske i former som gjorde att människor och berörda orter inte drabbades alltför hårt. Vi ville vidare förhindra att besluten fattades över människornas huvuden.

Fallet Böksholms bruk – bruket nere i Kronobergs län i Småland – visar hur det icke får gå till i strukturrationaliseringen. På grund av de borgerliga regeringarnas hanterande av denna fråga har detta blivit en skamfläck.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talmän! Först vill jag understryka att jag inte har någon anledning att kommentera min företrädares handläggning av denna fråga.

Thage Peterson har emellertid rätt i att det här kan vara en principiellt intressant fråga. Jag delar Thage Petersons uppfattning att företagen har att medverka till att strukturförändringar sker i socialt acceptabla former. Samhället skall självfallet vara berett att medverka till att strukturförändringar sker på ett sådant sätt att detta mål kan uppnås.

I medbestämmandelagen fastställs det legala förfarandet när det gäller överläggningar i dylika frågor mellan företag och anställda. Det är självklart att riksdagen eller regeringen inte skall gå in och försöka påverka de förhandlingar som i en sådan här fråga måste ske i varje enskilt företag. Jag vill samtidigt säga att det ur de anställdas liksom ur samhällets synpunkt är angeläget att nödvändiga strukturförändringar – i synnerhet i ett konjunkturläge som det vi nu befinner oss i – kan ske utan onödig tidsutdräkt. Då kan arbetet med att skaffa alternativ sysselsättning bedrivas målmedvetet och med utsikt till positiva resultat. Hade man valt den andra modellen, nämligen

Nr 22

Tisdagen den
6 november

Om sysselsättningen vid Böksholms bruk

att bromsa upp i avvaktan på en övergripande plan, fruktar jag att detta inte hade lyckats i Böksholm.

Sedan vill jag ifrågasätta om det är möjligt att genom en övergripande plan, vilket tydligen är Thage Petersons ambition, gå in och i detalj föreskriva för företagen vilka enheter som skall fortsätta och vilka som i en framtid skall läggas ned.

THAGE PETERSON (s):

Herr talmän! Det var så att de anställda inte fick någon chans att vara med. De fick i våras ett löfte av riksdagen, att det inte skulle hända något med deras arbetsplats förrän de hade fått vara med och utarbete en strukturplan. Det är intressant att veta att Böksholms bruk år 1978 var vinstgivande. Därför fanns det bland de anställda en fast tro på företaget och på framtiden.

Vi menar på socialdemokratiskt håll att man måste lyssna på de anställda i frågor om strukturomvandlingen och den industriella utvecklingen. Man måste ta vara på deras synpunkter och förslag och på allvar pröva deras idéer. Det fanns idéer också bland de anställda vid Böksholms bruk, men de fick ingen chans att nå fram med dem till företagsledningen, eftersom varken denna eller statens representanter ville lyssna på vad personalen hade att säga. Jag menar därför att fallet Böksholms bruk är en allvarlig tankeställare för oss alla i det här huset. En ansvarig industriminister får icke från riksdagens talarstol ställa ut löften som sedan icke hålls. Vi får inte heller, varken från denna eller från andra talarstolar ute i landet, ge besked om att löntagarna skall få vara med i ett sammanhang men sedan icke ge dem denna chans.

Vi kan icke klara påfrestningarna på vår ekonomi och de många svåra industriproblem som industriministern liksom alla vi andra brottas med, om vi inte släpper fram de anställdas kunskande och idérikedom. Detta är å ena sidan en demokratisk rättighet, men å andra sidan också helt nödvändigt för vårt lands ekonomiska utveckling och för industrins fortbestånd.

Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talmän! Jag kan i långa stycken instämma i vad Thage Peterson nu sagt. Jag föreställer mig efter att ha läst debatten i den här frågan mellan Thage Peterson och min företrädare att det måste ha uppstått något missförstånd i det sammanhanget. Jag kan inte gå in på något värdering av vad det missförståndet möjligen har bestått i eller vad som är bakgrunden till det. Jag ser dock fortfarande vår debatt här som en principiell fråga.

Jag vill klart deklarerat att jag som industriminister ställer det kravet på företagen – de må vara statliga, kooperativa eller privata – att de skall följa de regler som är fastställda för samråd med de anställda. Det är också angeläget att ge de anställdas styrelserepresentanter och andra representanter på olika nivåer möjlighet att lämna sitt bidrag till en konstruktiv lösning av de strukturproblem som vi har haft och som vi i mycket stor omfattning har framfört oss. Thage Petersons önskemål om att anställda skall medverka helhjärtat i den processen delar jag.

THAGE PETERSON (s):

Herr talman! Jag kan garantera industriministern att han skall få åtskilliga tillfällen i riksdagen att i både ord och handling ge innc håll åt det som han nyss utlovade. Vi har under ett par tre år varit vana vid att i de borgerliga regeringarnas propositioner till riksdagen se de anställda betraktade enbart som en kostnadsfaktor. Inte heller i den nya trepartiregeringens deklaration för någon tid sedan var det så särskilt väl beställt med utfästelser om att låta löntagarna delta i den industriella planeringen.

Låt mig dessutom tillägga några ord om Böksholms bruk och situationen inom skogsindustrierna i dag. Det gäller en fråga som jag kommer att få diskutera ännu en gång med industriministern, kanske redan nästa vecka, nämligen råvarubristen.

Böksholms bruk blev också ett offer för den råvarubrist som man på industrihåll påstår skall råda f. n. Jag vill säga följande till industriministern: Socialdemokratin kommer aldrig att acceptera att de anställda ensamma skall få bära strukturomvandlingens bördor. Vi kommer också att slåss mot en politik, som i första hand går in för att skydda skogsägarintressen i stället för de anställdas intressen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Om sjön Åsnens reglering

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN erhöll ordet för att besvara Kjell Nilssons (s) den 15 oktober anmälda fråga, 1979/80:22, och anförde:

Herr talman! Kjell Nilsson har frågat om jag ämnar vidta några åtgärder – och i så fall vilka – med anledning av att kammarkollegiet underlåtit att tillställa vattendomstolen erforderligt material beträffande sjön Åsnens reglering.

Regeringen har bedömt att det av miljö- och naturvårdsskäl är nödvändigt att ändra den nuvarande regleringen av Åsnen. Därför har regeringen uppdragit åt kammarkollegiet att hos vattendomstolen ansöka om en sådan ändrad reglering. Ansökan lämnades in till vattendomstolen i januari 1979. Vattenrättsdomaren har begärt vissa preciseringar och kompletteringar. Enligt vattenrättsdomaren har kammarkollegiet emellertid inte kommit in med kompletteringar i den omfattning som begärts. Han har därför förklarat ansökan förfallen. Han har dock uttalat att hans prövning inte gällt frågan huruvida den begärda omregleringen av Åsnen är önskvärd eller inte från allmän miljövärdssynpunkt utan endast om ansökningshandlingarna kan läggas till grund för en kungörelse av ansökan och fortsatt handläggning av denna. Kammarkollegiet, som anser att det material som har lämnats till vattendomstolen är tillräckligt för att målet skall kunna handläggas, har överklagat beslutet hos vattenöverdomstolen. Vattenöverdomstolens utslag måste sålunda avvaktas. I detta läge kan regeringen inte göra någonting.

Nr 22

Tisdagen den
6 november

*Om sjön Åsnens
reglering*

KJELL NILSSON (s):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret på min fråga. Handläggningen av det ärende som min fråga gäller vållar stor oro i Kronobergs län, speciellt i de kommuner som gränsar till sjön Åsnen.

Frågan om Åsnens reglering debatterades i denna kammare i februari månad 1977. I den debatten sade jordbruksminister Dahlgren att han hade svårt att förstå den upprördhet som lades i dagen, och han försäkrade att denna sjös framtid är viktig för oss alla. "Vi kommer att fortsätta arbetet med detta på ett sådant sätt att det blir ett bra slutresultat", sade jordbruksministern.

Efter vad som därefter har hänt i frågan måste jag konstatera att upprördheten i högsta grad var berättigad.

Sjön Åsnen är klassad som skyddsobjekt av riksintresse. Jordbruksministern sade 1977: "Det är mycket angeläget att åtgärder så snabbt som möjligt kan vidtas i syfte att förhindra och motverka skador på sjöns ekosystem."

Vattendomstolen har nu, som vi hörde jordbruksministern säga, prövat frågan och avkunnat dom. Domstolen har därvid uttalat att ansökan förklarats förfallen och att målet därför avskrivs från vidare handläggning. För en utomstående synes handläggningen av ärendet lämna mycket övrigt att önska. Delar jordbruksministern denna uppfattning?

Det är i och för sig positivt att vattendomstolens beslut har blivit överklagat, men överklaganden innebär alltid tidsförskjutningar. Jordbruksministern sade i februari 1977 att det var angeläget med ett mycket snabbt beslut. Det är nu november månad 1979. Gäller fortfarande uttalandet om en snabb behandling? Jordbruksministern sade i sitt svar i dag att regeringen inte kan göra någonting i detta läge. Jag vill ändå fråga: Ämnar jordbruksministern inte vidta några åtgärder för att påskynda ärendets behandling?

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Det är klart att det från miljövärdssynpunkt är angeläget att frågan om Åsnens reglering avgörs så snart som möjligt. Jag vill dock i motsats till frågeställaren hävda att det har gått ungefär så som jag förutsade 1977. Ärendet har behandlats i den ordning och i den takt som varit möjligt. Vad som nu har komplicerat ärendet och möjligtvis innebär en fördröjning är att vattenrättsdomaren anser sig inte ha fått tillräckligt mycket handlingar i målet. Vi kan nu inte göra någonting från regeringens sida, när detta är en fråga för vattenöverdomstolen att ta ställning till. Den handläggningen får vi avvakta. Det bör ändå vara möjligt, om vattenöverdomstolen återförvisar målet till vattendomstolen, att kungöra målet i början av 1980.

Det är naturligtvis en gissning, men jag vågar tro att om målet inte återförvisas till vattendomstolen kommer kammarkollegiet att gå in med en ny ansökan efter att ha gjort vissa justeringar av vattenhushållningsbestämmelserna. Men även om det skulle bli så, tror jag att hela tillåtlighetsfrågan skall kunna avgöras under hösten 1980. Det är det tidsperspektiv vi får räkna med. Om det är möjligt att hålla det tidsschemat, tycker jag ändå att det har gått ganska bra.

KJELL NILSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för det kompletterande svaret. Det är positivt om det kan vara klart till 1980.

När den här frågan debatterades här i riksdagen 1976 sade den dåvarande socialdemokratiske jordbruksministern att den dåvarande regeringen ville förbehålla sig rätten att slutgiltigt pröva detta ärende i regeringen. Jag vill därför fråga jordbruksministern om också den nuvarande regeringen förbehåller sig den rätten och vill ha sista ordet i beslutet om sjöns reglering.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Även denna regering har förbehållit sig den rätten. Det slutliga ställningstagandet görs av regeringen. Det gäller fortfarande.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Om det statliga stödet till skogsgallring, m. m.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara följande frågor, nämligen

1979/80:50, anmäld den 18 oktober, av *Gunnar Olsson* (s),

1979/80:60, anmäld den 22 oktober, av *Börje Stensson* (fp) och

1979/80:75, anmäld den 25 oktober, av *Bertil Jonasson* (c),

och anförde:

Herr talman! Gunnar Olsson har frågat om jag har observerat att det statliga gallringsstödet inte har blivit den stimulans som var avsedd med stödet, och i så fall, vilka ytterligare åtgärder jag avser vidta.

Börje Stensson har frågat mig om regeringen är beredd att överväga förlängning av tiden för erhållande av gallringsbidrag, om svårigheterna för skogsindustrin kvarstår beträffande råvarutillförsel och anslagna medel kan beräknas bli outnyttjade.

Bertil Jonasson har frågat vilka effektivare stimulansåtgärder, typ skogsstyrelsens förslag om klenvirkesstöd, jag vill införa.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Som Gunnar Olsson framhåller i anslutning till sin fråga har intresset för det tillfälliga gallringsstödet varit litet i Värmland. Det gäller även några angränsande län. Detta kan bero på att arbetskraften där inte har räckt till både för insektsbekämpning och för gallring. I övriga delar av landet har intresset dock varit betydligt större.

Det är för tidigt att nu dra några slutsatser om gallringsstödet effekt. Skulle det emellertid visa sig att den tidsgräns som nu gäller lägger hinder i vägen för ett önskvärt resultat, är jag givetvis beredd att överväga en förlängning av stödet. Skogsstyrelsens förslag om ett klenvirkesstöd bereds f. n. i jordbruksdepartementet i anslutning till höstens budgetarbete.

Nr 22

**Tisdagen den
6 november**

*Om det statliga
stödet till skogs-
gallring, m. m.*

*Om det statliga
stödet till skogs-
gallring, m. m.*

GUNNAR OLSSON (s):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret.

I svaret säger jordbruksministern att det är för tidigt att nu dra några slutsatser om gallringsstödet effekt. Jag vill då säga att vi får nu allt fler vittnesbörd om att det stimulanspaket för skogsbruket som antogs i riksdagens slutspurt, den 5 juni, har blivit något av ett fiasko. Syftet med bidraget till gallring var i och för sig gott, men intresset för den statliga gallringsmоротen har varit mycket begränsat. Jordbruksutskottet återvände för ett par timmar sedan från ett besök i Västernorrlands län. Här trodde man att minst hälften av de pengar länet fick kommer att vara outnyttjade när stöddåret är slut. Samma uppgifter har jag vid förfrågningar i dag fått också från andra län.

I mitt eget hemlän, Värmland, som beviljades totalt 8,2 milj. kr., säger man i dag på skogsvårdsstyrelsen att man bedömer att ca 3 milj. kr skall vara ianspråktagna vid årsskiftet. Sådana besked får vi från de flesta av skogslänen: knappt hälften av totalanslaget kommer att vara förbrukat vid årsskiftet.

Om man söker efter orsaker till att det har blivit så här, kan man givetvis finna flera sådana. Klart är att perioden från det att vi här i kammaren tog beslutet den 5 juni blev för kort – jag håller gärna med om det – synnerligast som bestämmelserna om villkoren för att få stödet inte blev kända förrän i juli månad. De självverksamma skogsägarna har följaktligen inte haft en rimlig chans att klara sina uppgifter.

Till detta kommer emellertid också att intresset för att ta ut gallringsvirke hos många skogsägare inte finns i tillräcklig omfattning. Stödet till trots är slutavverkning det som skogsägarna tillämpar.

Mycket talar nu för att kanske 70–75 milj. kr. kommer att finnas outnyttjade den 1 januari, och frågan är vad som bör ske vid detta tillfälle.

Klart står väl – och det är ju statsrådet inne på – att tiden för gallringsstödet måste förlängas. Då finns det, som jag ser det, två alternativ: antingen att förlänga tiden tills pengarna tar slut eller också att förlänga perioden hela säsongen fram till den 1 augusti nästa år.

Jag vill fråga jordbruksministern: Om statsrådet, som det framgick av svaret, är för en förlängning, vilket av de här två alternativen avser regeringen att föreslå?

BÖRJE STENSSON (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksminister Dahlgren för svaret på min fråga.

Det s. k. stimulansbidraget, som beslutades av riksdagen i maj 1979, har kritiserats av skilda skäl. Bl. a. har det anförts att det kom för sent under vårens avverkningssäsong. Vidare har det sagts att giltighetstiden är alldeles för kort. Ibland har man antytt att det dragit avverkningskapacitet från timmeravverkningarna. Detta i sin tur har minskat råvarutillgången hos sågverken, menar man.

Sedermera har det visat sig att avverkningar enligt riksdagsbeslutets

intentioner kommit i gång i relativt stor utsträckning. Den bedömningen grundar jag dock bara på erfarenheter från min egen bygd, och antagandet att detta förhållande kan vara representativt för det enskilda skogsbruket i stort är kanske alldeles för djärvt. I min bygd är antalet skogsägare som utför eget arbete i sin skog ganska stort. Jordbruksdelens omfattning gör en sådan fördelning av arbetsinsatserna möjlig och nödvändig.

Det finns dock problem i sammanhanget. Skogsägare som är beroende av entreprenadföretag för skogsavverkning på sin mark har uppenbara svårigheter att få gallringsarbete utfört före 1979 års utgång. Sådana företag är fullt sysselsatta just nu. Det är inte heller särskilt lyckat att tillfälligt öka kapaciteten på detta område.

Vidare kan skogsägare som säljer rotposter inte få bindande löfte från köpare om att avverkning skall ske före årets utgång. Dessa skogsägare frågar sig nu, om det inte vore rimligt med viss utökning av giltighetstiden. I sammanhanget har man nämnt en förlängning t. o. m. den 1 april 1980 eller till augusti samma år.

Statsrådet Dahlgrens svar vill jag tolka positivt. Det är bra att tveksamma skogsägare kan fortsätta att planera för avverkning som kan rymmas inom bidragsbestämmelserna. Jag har också sett uppgifter om att det har slagit ganska snett på en del håll. I Träindustriarbetareförbundets tidning för den 2 november såg jag att man hade räknat ut att endast 36 av de 120 miljonerna, som det stod, i tillgängliga medel var ianspråktagna. Nu är det väl fråga om 150 miljoner, och jag skulle vilja fråga statsrådet: Finns det möjlighet att få fram preliminära uppgifter om detta? Hur har man t. ex. i den tidning som jag nämnde kommit till ett sådant här resultat?

Herr talman! Jag är i alla fall tacksam för det svar som här har getts och tolkar det positivt.

BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Även jag vill tacka jordbruksministern för svaret.

Råvaruförsörjningen är viktig för sysselsättningen och därmed också för skogsindustrins exportmöjligheter. Vi måste arbeta för högsta möjliga tillförsel av råvara. I samma avsikt får vi också en ny skogsvårdslag som träder i kraft vid kommande årsskifte.

Men vi skall ha klart för oss en sak, och det är att skogsbrukets lönsamhet är svag. Skall vi få en bättre skogsvård, och därmed också mera skogsråvara och en större produktion, måste vi skapa starkare stimulansåtgärder. Det gallringsstöd som riksdagen beslutade om i våras är inte tillräckligt stimulerande. Systemet som sådant är inte bra, och intresset har inte heller varit stort – det skall vi konstatera.

Det är dessutom så att skogsägarna – särskilt de som är självverksamma och har ett jordbruk bredvid – inte hunnit med att utföra gallring på grund av att de haft jordbruket att sköta i sommar, och därför behövs det naturligtvis en förlängning av tiden i första hand. Men det är en tillfällig lösning, en nödlösning. Långt viktigare är egentligen framtiden.

Klenvirkesstöd, som har föreslagits av skogsstyrelsen, är enligt min

*Om det statliga
stödet till skogs-
gallring, m. m.*

mening den stimulansåtgärd som snarast bör sättas in, och det är en god ekonomisk affär för landet. Ett klenvirkesstöd för åtgärder i första och andra årsklasserna skulle ge en bättre skogsvård och mera råvara. Det ger en bättre skogshygien och en bättre naturvård. Det ger inkomster till skogsägarna, och det ger sysselsättningstillfällena, men framför allt medverkar det till att ge oss exportinkomster och en bättre handelsbalans.

Folkpartiregeringen förde inte fram förslaget från skogsstyrelsen om klenvirkesstöd i våras. Men från centern motionerade vi om detta, och jag beklagar att de övriga partierna gick emot motionen. Det skulle ha varit betydligt bättre och givit mycket, mycket bättre effekt, om motionen hade bifallits.

Jag tackar jordbruksministern när han säger att frågan om klenvirkesstöd bereds i departementet. Det är bra, och då vill jag ställa en följdfråga till jordbruksministern: Kan man räkna med att ikraftträdandet skall ske den 1 juli 1980? Går det att få en framflyttning av gallringsstödet, så kan man stimulera i någon mån – det är jag klar över – och det behövs. Men för framtiden erfordras det någonting som är mera effektivt, och det behöver vara i kraft redan den 1 juli 1980.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Får jag först säga till Gunnar Olsson, med anledning av hans fråga om de två alternativen, att jag kan inte ge det svar som han väl vill ha i dag, för dessa saker överväger vi just nu i jordbruksdepartementet.

Frågan om gallringsstödet är inte alldeles enkel. Representanter för industrin ställer sig nämligen negativa till en förlängning av det nuvarande gallringsstödet. Man menar att det här stödet styr in avverkningarna på fel bestånd under vintern, och man anser från både sågverks- och massaindustrihåll att avverkningarna nu måste resultera i högre kvantiteter av virke.

Man kan säga om gallringsstödet, som det nu är, att aktiviteten i skogarna är hög, men resultatet blir litet virke. Det är detta som vi överväger, när vi skall ta ställning till frågan om en förlängning eller inte av det nuvarande stödet, och något annat besked kan jag inte ge i dag.

Till Börje StenSSon vill jag säga att det är alldeles riktigt att det finns ett antal skogsägare som inte haft möjlighet att göra avverkningar, även om de skulle ha önskat göra det, därför att avverkningskapaciteten inte finns. Är det så att stödet upphör vid årsskiftet innebär det för den här kategorin skogsägare enbart att de får betala den högre skogsvårdsavgiften men inte får några pengar igen så att säga av bidragsdelen. Detta kommer vi också att väga in i bedömningen.

När det sedan gäller klenvirkesstödet, något som Bertil Jonasson också har frågat om, vill jag säga att vi naturligtvis kommer att förelägga problemen för riksdagen, om vi kommer fram till att ett sådant bör införas. Den första tidpunkt då beslutet kan träda i kraft blir då den 1 juli nästa år.

GUNNAR OLSSON (s):

Herr talman! Jag förstår att jag inte kan få ett preciserat svar på de båda alternativ jag presenterade. Om statsrådet skulle fastna för en förlängning av tiden, skulle jag från talarstolen ändå vilja rekommendera honom att inte begränsa tiden till den 1 april utan att sträcka ut den till förslagsvis den 1 augusti för att den över huvud taget skall få någon effekt. Annars får vi bara vintermånaderna att tillgå, vilket inte är en lämplig årstid för gallring.

Jag sade tidigare att jag var medveten om att denna period har varit mycket kort. Även om det var en annan jordbruksminister som signerade propositionen, vill jag påminna Anders Dahlgren om att vi från socialdemokratiskt håll redan under januari månad krävde stimulansåtgärder i syfte att få fram mer gallringsvirke till framför allt pappers- och massaindustrin. Från borgerligt håll ville ingen då lyssna på oss, utan beslutet kom här i kammaren först den 5 juni.

Sedan några ord om virkespriserna. Dessa har sedan i fjol ökat med 20–25 %, och lägger man därtill gallringsbidraget på 500 kr. per hektar i södra Sverige, 600 kr. i det yttre stödområdet och 800 kr. i det inre, borde det inte vara så som det nu ser ut att bli, nämligen att mer än hälften av de 150 miljonerna är outnyttjade vid årsskiftet. Alla tecken tyder på att så blir fallet.

BÖRJE STENSSON (fp):

Herr talman! Jag vill i denna debatt också föra in en annan synpunkt, för den är nära nog lika viktig som uppgiften att förse massaindustrin med råvara. Gallringen har också stor betydelse för skogsvården. Jag anser att det är viktigt att den fullföljs och att de pengar som vi anslagit också blir utnyttjade för denna avverkning. Jag ser inte med någon större tillfredsställelse att vi skulle behöva vika oss för andra intressen än uppgiften att förse massaindustrin med skogsråvara ur gallringsbeståndet och samtidigt få till stånd de skogsvårdande åtgärder som pengarna också var avsedda för. Jag vill gärna hemställa om att åtgärderna får en sådan utformning att pengarna kan bli utnyttjade just för detta ändamål.

BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för det kompletterande svaret, nämligen att man skulle kunna tänka sig den 1 juli 1980 som en första tidpunkt. Jag har klart för mig att det med det beslutssystem vi har inte kan gå tidigare. Jag vill ändå betrakta jordbruksministerns uttalande som ett halvt löfte.

Skogsstyrelsen är enig när det gäller klenvirkesstödet. Man har penetrerat frågan från olika aspekter och funnit att en sådan åtgärd skulle vara bra och ekonomiskt lönsam och kunna medföra många fördelar.

Vad som emellertid så långt jag kan se och förstå kan lägga hinder i vägen skulle vara bristen på ekonomiska resurser. Jag förstår att vi i dagsläget har sådana hinder och att vi kommer att få dem framöver. Med hänsyn till detta klenvirkesstöds konstruktion och till de lönsamma effekter som vi tror att

*Om stöd åt träd-
gårdsnärigen*

denna konstruktion skall få vill jag vädja till jordbruksministern att lägga fram förslaget om klenvirkesstöd, eftersom det gallringsstöd vi f. n. har mer eller mindre är en halvmesyr. Jag är övertygad om att jordbruksministern kommer att göra allt för att få en ändring till stånd.

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Jag har noterat den breda politiska enighet som här har manifesterats om att detta stöd bör förlängas, om det finns pengar till det.

I fråga om anslagstilldelningen vill jag säga som ett svar till Börje Stensson, eftersom jag glömde det i mitt förra inlägg, att den 30 september i år hade 36 milj. kr. tagits i anspråk. Man beräknar att beloppet till årets slut skall vara uppe i 70 milj. kr. Därtill skall då läggas kostnaderna för skogsvårdsstyrelsernas administration av den här åtgärden. Vi kan alltså redan nu säga att det kommer att finnas ett belopp som man i och för sig kan använda vid en förlängning.

När det gäller inverkan på de rent skogsvårdande åtgärderna har det här stödet naturligtvis effekt. Personligen tror jag att skogsstyrelsens s. k. klenvirkesstöd har ännu större effekt, eftersom det omfattar klenare dimensioner. Men det är en sak som vi får återkomma till.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Om stöd åt trädgårdsnärigen

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN erhöll ordet för att besvara *Stig Josefsons* (c) den 23 oktober anmälda fråga, 1979/80:64, och anförde:

Herr talman! Stig Josefson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att underlätta den ytterst besvärliga situation som uppstått för trädgårdsnärigen på grund av oljeprisökningarna.

Oljeprisökningarna under innevarande år har varit dubbelt så stora som vid oljekrisen 1973–1974. Med ledning av erfarenheterna från denna kan man redan nu förutse att allvarliga likviditetsproblem kommer att uppstå för många trädgårdsföretag med oljeuppvärmda växthus i början av nästa år.

Trädgårdsnärigen riksförbund och Svenska lantarbetareförbundet har i en gemensam skrivelse till regeringen hemställt om stöd i form av lån för att avhjälpa de befarade likviditetssvårigheterna vid växthusföretagen. Skrivelsen har remissbehandlats.

Regeringen kommer inom kort att i särskild proposition förelägga riksdagen förslag i frågan.

STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret på min fråga. Det är med tillfredsställelse jag kan konstatera att regeringen kommer att framlägga ett förslag till åtgärder för att underlätta den besvärliga situation som här utan tvivel föreligger. Frågan är bara på vilket sätt man skall kunna klara

detta.

Trädgårdsnäringen har ju gång på gång drabbats av svåra problem, inte minst på grund av oljeprishöjningar men också på grund av den oerhörda konkurrensen från utlandet. Det har funnits tillfällen då det nära nog förekommit ren dumpning. I en sådan situation – när man på sex år två gånger har drabbats av en fördubbling av oljepriset och dessutom av andra problem – är det väldigt svårt att skapa intresse för nya investeringar. Det gäller också investeringar för energisparande åtgärder.

Därför vill jag fråga om jordbruksministern är beredd att medverka till att man på sikt omprövar stödet för trädgårdsnäringen, så att vi kan behålla den som en del av vårt näringsliv också i framtiden. Det är ju en ganska stor grupp människor som är sysselsatta inom trädgårdsnäringen, samtidigt som man där producerar livsmedel av hög kvalitet. Också ur den synpunkten är det angeläget att vi har trädgårdsnäringen kvar.

Situationen har varit ytterst besvärlig. Även om man vidtog vissa åtgärder genom ett riksdagsbeslut i våras, kom värdet i hög grad därav att elimineras på grund av den våldsamma oljeprishöjningen. Därför skulle det vara intressant – och kanske ge de i trädgårdsnäringen sysselsatta en större tro på framtiden – om jordbruksministern redan här i dag något kunde antyda sin syn på stödet för denna näringsgren i framtiden.

Ytterligare en fråga till statsrådet: Kommer den proposition som här nämndes att lämnas i så god tid att riksdagen hinner behandla den före årsskiftet?

Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Som svar på den sista frågan kan jag meddela att avsikten är att propositionen skall lämnas till riksdagen redan denna vecka. Därmed bör det vara möjligt för riksdagen att fatta beslut under hösten.

Som svar på den första frågan om trädgårdsnäringens bekymmersamma ekonomiska läge vill jag erinra om att riksdagen under våren fattade ett viktigt beslut om denna näring. Grunden är där klart angiven: Vi skall ha en trädgårdsnäring i detta land. Jag erinrar vidare om att trädgårdsnäringsutredningen arbetar vidare och kommer att lägga fram ytterligare ett förslag.

Självfallet är denna näring speciellt känslig från oljesynpunkt, eftersom man har ett så stort energibehov och baserar sin uppvärmning på olja. I det stöd som det fattades beslut om 1975 fanns en stödform för att stimulera användningen av alternativa uppvärmningsmetoder. Detta stöd har naturligtvis utnyttjats, och det är framför allt på denna väg som man måste fortsätta för att i allt större utsträckning göra sig oberoende av oljan.

STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för de positiva svar som jag här fick på mina frågor. Jag förutsätter att detta skall bidra till att på nytt skapa investeringslust inom trädgårdsnäringen. Det uttalande som statsrådet här gjorde tolkar jag så, att statsrådet med uppmärksamhet och stort intresse

kommer att bevaka detta område för att också i framtiden bevara denna näring i vårt land.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Om lokaliseringen av statlig verksamhet till Karlstad

Försvarsministern ERIC KRÖNMARK erhöll ordet för att besvara *Magnus Perssons* (s) den 18 oktober anmälda fråga, 1979/80:53, och anförde:

Herr talman! Magnus Persson har frågat vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta dels för att fullfölja riksdagens beslut om lokalisering av 1 100 tjänster till Karlstad, dels för att kompensera de personalinskränkningar som kan bli aktuella under de närmaste åren. Magnus Persson har härvid bl. a. berört försvarets sjukvårdsstyrelse.

Jag vill erinra om att inrikesutskottet i samband med riksdagsbehandlingen av omlokaliseringsfrågan år 1973 framhöll att de angivna siffrorna över antalet anställda skulle uppfattas som preliminära och att de kunde komma att förändras både uppåt och nedåt. Det rationaliseringsarbete som har påbörjats inom myndigheterna borde enligt utskottet fortsätta. Detta betyder enligt min mening att de angivna siffrorna för de olika mottagarorterna inte får tolkas som en garanti om ett minimiantal som alltid skall finnas vid de omlokaliserade myndigheterna. I en motion begärdes att det angivna antalet arbetsplatser till lokaliseringsorterna skulle vara bindande för staten, även om detta skulle förutsätta omlokalisering av ytterligare statlig verksamhet. Utskottet, som avstyrkte motionen, ansåg att detta skulle ha inneburit åtaganden från riksdagens sida, vilkas innebörd inte kunde överblickas. Det skulle också ha lett till att ett önskvärt rationaliseringsarbete hos myndigheterna hölls tillbaka.

För försvarets del har omfattande rationaliseringar måst genomföras under 1970-talet. Syftet har varit att skapa ekonomiskt utrymme för bl. a. anskaffning av materiel. Antalet anställda i försvarsmakten har sedan år 1972 minskat från ca 49 000 till ca 45 000 i dagsläget. En ytterligare minskning till 41 000 anställda är planerad fram till år 1985. Reduceringarna har skett och sker bl. a. genom rationaliseringar av fredsorganisationen. Riksdagen har beslutat om nedläggning, sammanslagning och flyttning av ett flertal förband och enheter. Jag kan också peka på den av riksdagen beslutade minskningen av de centrala stabernas och myndigheternas fredsorganisation, däribland försvarets sjukvårdsstyrelse.

Mot denna bakgrund ser jag ingen möjlighet att undanta försvarets myndigheter i Karlstad från framtida rationaliseringar. Att kompensera Karlstads kommun för den personalminskning som kan bli följden ser jag inte som ett primärt ansvar för försvaret. Självfallet tar dock staten som arbetsgivare sitt ansvar för de anställdas trygghet.

MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Jag får först tacka försvarsministern för svaret på min fråga.

Den fråga jag har aktualiserat, nämligen på vilket sätt riksdagens beslut att omlokalisera de 1 100 tjänsterna till förvaltningsbyggnaden Karolinen i Karlstad skulle kunna genomföras, är självfallet för oss karlstadsbor en stor fråga. Beslutet togs under socialdemokratiskt regeringsinnehav, och flyttningar har genomförts under åren 1976–1978.

Tyvärr kan vi konstatera att antalet nya tjänster är långt ifrån det antal som nämndes i beslutet om utlokalisering – det är drygt 200 tjänster färre. Vad som är värre är att det nu börjar komma allvarliga signaler om att så och så många tjänster skall bort. Som exempel kan nämnas att inom försvarets sjukvårdsstyrelse skall en nedbantning ske med 30 tjänster. I samband med remissbehandlingen av en utredning som har gjorts sade vissa av remissinstanserna, bl. a. statskontoret, att den egentligen borde läggas ned. Man sade inte det som statsrådet nu anför i sitt svar: "Självfallet tar dock staten som arbetsgivare sitt ansvar för de anställdas trygghet."

Herr talman! Jag hoppas att vi kan lita på de orden. Karolinen har ju byggts, och det är en stor investering som gjorts i Karlstad. Skulle det nu ske en utarmning på sikt, har ju de investeringarna varit till ingen nytta. Karolinen finns där, och det finns möjligheter att förlägga ytterligare arbetsplatser dit.

Jag skulle, herr talman, på denna punkt vilja ställa en fråga till försvarsministern. Det pågår inom försvarets civilförvaltning en försöksverksamhet med mer avancerad fackutbildning inom civilförsvarsstyrelsen. Det är en form av högre utbildning inom civilförvaltningens ram. Min fråga till försvarsministern blir då: Kan man tänka sig att permanenta eller i varje fall utöka och förlägga denna utbildning till Karolinen i Karlstad?

Den målgrupp det rör sig om omfattar 700–800 personer. En årlig utbildning för exempelvis 75–100 personer skulle ge ett visst antal tjänster för lärarpersonal, inom administration m. m. Lokaler finns, och civilförsvarsstyrelsen torde vara beredd att administrera denna fackutbildning. Jag skulle vilja att försvarsministern tittade litet närmare på detta och att regeringen självfallet lägger regionalpolitiska aspekter på denna för oss karlstadsbor så viktiga sysselsättningsfråga. Men jag hoppas, herr talman, att få ett litet mera uttömmande svar på den fråga som jag här har aktualiserat.

Försvarsministern ERIC KRÖNMARK:

Herr talman! Problemet i Karlstad har uppstått på grund av det besvärliga ekonomiska läge vi har inom försvarsmakten, de långsiktiga försvarsramarna och priskompensationssystemen. Det innebär att man måste välja mellan personal och materiel. När det gäller Karlstads kommun, som dock – det vill jag poängtera – är en av landets mera gynnade kommuner från denna synpunkt, så står man även där i en valsituation. Skulle man nämligen göra en större satsning på personalsidan innebär det att man måste minska sina inköp på materielsidan. Även i Karlstads kommun finns det ju industri som arbetar

*Om lokaliseringen
av statlig verksam-
het till Karlstad*

med stora leveranser till försvaret, och då skulle man kanske tvingas notera sysselsättningsminskningar där.

Det är helt riktigt, som Magnus Persson säger, att en del av de lokaler som finns i Karolinen inte blir utnyttjade. Det är i och för sig beklagligt, men det kan även tas som en positiv faktor för Karlstads del. I det fall det finns anledning att börja någon verksamhet som har anknytning till de myndigheter som finns i Karlstad kan det ju befinnas lämpligt att förlägga den till Karlstad.

I det sammanhanget vill jag anknyta till det som Magnus Persson tog upp i fråga om den fackutbildning som pågår inom civilförsvarsstyrelsens ram. Det rör sig här om en försöksverksamhet, och därför kan jag inte nu ge några som helst utfästelser utan bara hänvisa till vad jag sade tidigare, nämligen att om det är så att man beslutar sig för att verksamheten skall permanentas, så har givetvis Karlstad ett utomordentligt försteg.

Även jag beklagar att man tvingas gå fram på det här viset, men det som ligger bakom är ju det beslut som fattades av riksdagen för ett och ett halvt år sedan på grundval av det förslag som utarbetades av den dåvarande trepartiregeringen, varvid jag var föredragande. Jag vill bara påpeka att det var politisk enighet i riksdagen om detta, och vi torde alltså alla ha varit medvetna om de följder som beslutet kunde få även för Karlstads kommun.

MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! I regeringsdeklarationen aviserade den borgerliga trepartiregeringen att det skulle tillsättas en s. k. decentraliseringsdelegation i någon form. Som medlem av regeringen borde försvarsministern enligt min mening beakta att Karlstad är en av de orter som har tillgång till lokaler. Det kan inte vara någon rim och reson i att den byggnad som finns i Karlstad på sikt skall utarmas och så småningom stå där halvtom. Investeringarna är ju redan gjorda – och det rör sig om betydande investeringar som statsmakterna här har gjort – och därför bör Karlstad prioriteras.

Statsrådet säger i svaret: "Självfallet tar dock staten som arbetsgivare sitt ansvar för de anställdas trygghet."

Det kan man tolka på vilket sätt man vill. Man kan exempelvis tolka det så att försvaret skall lägga ner något verk och därefter förflytta den där befintliga personalen till andra orter. Men, herr talman, den sortens personalpolitik kan enligt min uppfattning inte på något sätt stämma överens med statsmakternas intentioner i övrigt.

Jag hoppas att statsrådet studerar den här frågan litet närmare. Tillsammans med övriga berörda inom regeringen kan han kanske sedan komma fram till att det finns en hel del olika verksamheter som skulle kunna förläggas till Karlstad. Vi kan som sagt ta emot många verk där. Lokalerna finns, och det bör man beakta.

Försvarsministern ERIC KRÖNMARK:

Herr talman! Jag vill bara påpeka för kammarens ledamöter att det icke är aktuellt med någon förflyttning av personal i Karlstad till andra orter. Jag är

*Om lokalisering
av civil flygförar-
utbildning till Ny-
köping*

fullt medveten om att man inte kan hantera människor hur som helst, men jag vill framhålla att detta är en allmängiltig fråga.

Vad sedan gäller frågan om prioritering sade jag att det faktum att det i Karlstad finns lediga lokaler givetvis är att betrakta som en plusfaktor. Men jag vill kanske ändå inte gå med på att Karlstads kommun är den kommun som bör prioriteras i första hand. Vi har nämligen ett antal kommuner som just nu står inför den situationen att de mister ett stort antal arbetsplatser på den militära sidan, och statsmakterna har i fråga om dessa kommuner gjort utfästelser om att de skall få kompensation för detta. Jag behöver inte nämna dessa kommuner vid namn, för Magnus Persson känner säkert till detta.

Men som jag påpekat är det faktum att man i Karlstad har lokaler en plusfaktor som när det gäller verksamhet med anknytning till de myndigheter som redan är lokaliserade i Karlstad givetvis skall beaktas.

MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Jag vill bara understryka hur allvarligt läget är i Värmland. Vi har i runt tal 11 000–12 000 människor som i dag står till arbetsmarknadens förfogande och vill ha ett jobb. Vi har ungefär 6 000 som är direkt arbetslösa, och vi har bortåt 2 500 arbetslösa bara i Karlstads kommun. Så nog har vi det besvärligt i Värmland, inte minst i Karlstads kommun. Jag hoppas därför att regeringen mycket noga överväger hur man skall kunna vidta konkreta åtgärder för att ge oss sysselsättning så att vi kan utnyttja Karolinen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Om lokalisering av civil flygförarutbildning till Nyköping

Kommunikationsministern ULF ADELSONH erhöll ordet för att besvara *Larz Johanssons* (c) den 23 oktober anmälda fråga, 1979/80:63, och anförde:

Herr talman! Larz Johansson har frågat mig om jag är beredd att medverka till att största hänsyn tas till tidigare givna löften att kompensera Nyköping för F 11:s nedläggning och medverka till att utbildning av flygförare till den civila luftfarten lokaliseras till Nyköping.

Den s. k. pilotutbildningsutredningen, som tillsattes i juni 1978 av den dåvarande regeringen, har behandlat frågan om rekrytering och utbildning av flygförare till den civila luftfarten. Utredningen föreslår i sitt betänkande, som avlämnades i augusti i år, att staten och SAS går samman i ett aktiebolag som skall driva en pilotutbildningsskola och att skolan skall lokaliseras till Ljungbyhed. Utredningen har också övervägt bl. a. Nyköping som lokaliseringsort.

Utredningens betänkande remissbehandlas f. n. SAS och Linjeflyg har ännu inte svarat. Efter remissbehandlingen kommer frågan att som vanligt beredas i regeringskansliet.

Som jag sade i mitt svar på en liknande fråga av Eric Rejdnell torsdagen den

*Om lokalisering
av civil flygförar-
utbildning till Ny-
köping*

25 oktober kan jag nu inte närmare kommentera frågan om civil flygförarutbildning. Om beredningen leder till att en pilotutbildningsskola skall inrättas, är Nyköping ett bland flera tänkbara lokaliseringsalternativ.

LARZ JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga, även om det av naturliga skäl inte är särskilt uttömmande.

Det här betänkandet om lokaliseringen av den framtida civila pilotutbildningen har vållat oro i Nyköpings kommun och f. ö. i hela länet.

Alltsedan beslutet om nedläggningen av flygflottiljen vid F 11 fattades har man i kommunen väntat på att staten skulle infria sina löften om en kompensation för de ca 500 arbetstillfällena som faller bort.

Här finns nu ett utmärkt tillfälle och därför är det anmärkningsvärt att utredningen på, som vi ser det, mycket svaga grunder föreslår en lokalisering till Ljungbyhed.

Vi stärks i vår uppfattning när vi kan konstatera att nästan samtliga tunga remissinstanser dömer ut Ljungbyhed som klart olämpligt.

Således säger planverket nej från buller- och miljösynpunkt, och naturvårdsverket är synnerligen tveksamt.

Luftfartsverket, luftfartsinspektionen, haverikommissionen och planverket har konstaterat att det i Ljungbyhed saknas lämpligt luftrum för utbildningen, och luftfartsinspektionen och luftfartsverket säger också att utvecklingsmöjligheter saknas där. Dessa och en rad andra instanser konstaterar att totalkostnaderna är ofullständigt redovisade och inte ens nämnda när det gäller alternativet F 11 Nyköping.

Mot den här bakgrunden hoppas jag sannerligen att kommunikationsministern i den kommande propositionen noga övervägar alla de fördelar som talar för en lokalisering till Nyköping. Dessa fördelar är klart redovisade av kommunen direkt till utredningen och även i remissvaren både från kommunen och från länsstyrelsen i Södermanlands län.

I går svarade arbetsmarknadsministern på en fråga om den totala sysselsättningsituationen i Nyköpingsområdet och sade då bl. a. att frågan om pilotutbildningen måste vägas in i en helhetssyn, där man även tar hänsyn till de regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska aspekterna. Det skulle kännas betydligt lugnare om även kommunikationsministern vore beredd att göra motsvarande deklARATION.

Eftersom jag vet att Ulf Adelsohn är en man med sinne för ekonomiska realiteter, vill jag till sist understryka att varje färdigutbildad pilot blir ca 30 % billigare enligt Nyköpingsalternativet än enligt det alternativ som har redovisats för Ljungbyhed.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag förstår att man känner oro i Nyköping, men en liknande oro känns på flera håll. Jag kan tala om att man agerar på många håll just nu. I Ljungbyhed har man enligt uppgift inbjudit samtliga riksdagsmän i Skåne för att påvisa Ljungbyheds fördelar i det här avscendet. Om det är sant vet jag

inte, men jag har i alla fall hört detta. Själv har jag redan svarat på frågor både i vad gäller Kalmar och Nyköping och kan meddela att jag kommer att ta emot uppvaktningar beträffande lokalisering i såväl Nyköping och Linköping som Västerås. Mycket talar för att vi behöver ordna en sådan här utbildning. Det är f. n. mycket dyrt, eftersom SAS och Linjeflyg tar färdigutbildade stridsflygare från flygvapnet. Men tyvärr kommer inte alla att kunna få den här utbildningen, eftersom den måste förläggas till *ett* ställe. Men jag säger som jag sade förra gången: För mig är det viktigt att man får lägsta möjliga investeringskostnader, och det får man naturligtvis där det finns färdiga anläggningar och annat som gör att det blir billigt.

Jag har hört att SAS och Linjeflyg den 9 november skall lämna remissvar, och jag hoppas att vi relativt snart skall kunna komma fram till ett beslut i den här frågan.

LARZ JOHANSSON (c):

Herr talman! Till detta är möjligen bara att tillägga att det redan finns viss flygutbildning i Nyköping. Artilleriflygskolan har sin utbildning lokaliserad dit, och det finns uppenbara risker för att artilleriflygskolans utbildning kommer att försvinna om pilotutbildningen inte hamnar i Nyköping. Det är alltså ytterligare ett skäl som talar för Nyköping.

Som kommunikationsministern nämnde kommer en uppvaktning snart att äga rum – jag tror att det blir kommande måndag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Om planerad nedläggning av järnvägsstationen i Slagnäs

Kommunikationsministern ULF ADELSONH erhöll ordet för att besvara *Karl-Erik Hälls* (s) den 24 oktober anmälda fråga, 1979/80:66, och anförde:

Herr talman! Karl-Erik Häll har frågat mig om nedläggningen av järnvägsstationen i Slagnäs är förenlig med regeringsdeklarationens löfte om en upprustning av inlandsbanan.

Järnvägsstationen i Slagnäs kommer inte att läggas ned. Den kommer även i fortsättningen att vara upplåten för persontrafik, styckegodstrafik och vagnslasttrafik. I samband med planerad överflyttning av sligomlastningen till Arvidsjaur avser SJ emellertid att genomföra viss omläggning, som innebär att stationen avbemannas, att biljetter får köpas på tågen och att styckegodstrafiken sköts av ett godsombud.

Detta är en lokalt betingad rationaliseringsåtgärd utan samband med frågan om inlandsbanans upprustning.

KARL-ERIK HÄLL (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Jag vill på en gång poängtera ett påstående i svaret, nämligen att stationen inte skall läggas ned – men den

*Om planerad ned-
läggning av järn-
vägsstationen i
Slagnäs*

skall avbemannas, man skall köpa biljett på tåget och godstrafiken skall ombesörjas av godsombud. Jag vill hävda att det är en omskrivning av det jag påstår, dvs. att stationen i själva verket kommer att läggas ned.

Men det är egentligen inte det som är huvudsaken för mig. Min huvudsakliga invändning mot det hela är att man kommer att lägga över de tunga malmtransporterna från järnväg till landsväg. Det handlar till huvuddelen om malmtransporter från den här stationen. Ungefär 400 ton Bolidenmalm per dygn transporteras till denna station för omlastning till järnväg. Nu säger kommunikationsministern i svaret att sligomlastningen skall flyttas till Arvidsjaur. Det betyder att man får köra en väsentligt längre sträcka med sligen och malmen från Laisvall till Arvidsjaur än man behövde göra till Slagnäs.

Det rör sig alltså om 400 ton per dygn. Det är väl såvitt jag förstår inte någon särskilt stor skvätt när det gäller järnvägstransporter – allra minst rationella järnvägstransporter. Men åtskilliga bilar, herr statsråd, måste nu ut på vägen och köra den här sligen! Och jag föreställer mig att det ur alla möjliga synpunkter inte kan anses vara klokt. Det är över huvud taget inte klokt att transportera malm på lastbilar och landsväg. Allra minst när det finns en järnväg parallellt med landsvägen, och t. o. m. en järnväg som statsmakterna lovat att upprusta och hålla i stånd.

Till detta kommer att LKAB i det aktuella området bedriver en intressant prospekteringsverksamhet, som lovar ganska gott, enligt tidningsuppgifter och andra uppgifter som kommer oss till del. Det betyder att man i kommunen går och väntar på att det eventuellt skall bli nya gruvor, nya jobb och kanske, herr statsråd, ännu mer malm att transportera från det här området. Det förefaller alltså som om planerna beträffande Slagnäs station borde på något sätt komma till omprövning.

Kommunen har, vilket jag förstår, reagerat mycket starkt på SJ:s propåer. Man har dessutom begärt att få göra en uppvaktning hos statsrådet. Så sent som i fredags i förra veckan hade man inte fått något svar, men nu har jag hört ryktesvägen att det bara är någon dag kvar till dess kommunen får göra sin uppvaktning. Om det är statsrådets mening att fortsättningsvis vidhålla den uppfattning som kommer till stånd i svaret tycker jag nästan att det är onödigt att kommunen lägger ned pengar på att åka ned och hälsa på statsrådet. Måhända kunde det vara bra, herr statsråd – om jag får ge det rådet – att i stället låta några kloka människor från departementet åka upp till Arvidsjaur och Arjeplog och titta på det hela. Det kanske vore bra för orienteringen.

Jag hade väntat mig ett annat svar, och jag vill gärna fråga statsrådet om han med anledning av de uppgifter jag har lämnat och vid närmare eftertanke beträffande frågans innebörd är beredd att åtminstone försöka bromsa upp SJ:s planer i avvaktan på att uppvaktningen kommer till stånd. Jag tror nämligen att kommunens företrädare kommer att ange sådana sakskalet att statsrådet får anledning att ändra uppfattning. I varje fall hoppas jag det.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag hoppas att uppvaktningen skall komma till stånd denna vecka. I så fall finns det självfallet inga skäl att göra något innan dess. Över huvud taget tycker jag att det är värdefullt att få resonera med de lokala företrädarna.

Jag håller med om att det vore värdefullt om man kunde åka upp och titta på platsen. Som gatuborgarråd i Stockholm svarade jag aldrig på en enkel fråga utan att först ha varit på platsen i fråga. Det är tyvärr en aning svårare i det här jobbet, för det rör sig om litet längre avstånd och betydligt fler frågor. Men jag håller alltså med om att man i princip alltid bör ha varit på platsen. Tyvärr är det inte riktigt görligt.

Sedan vill jag bara säga ett par andra saker. Det är inte fråga om en övergång till lastbil totalt sett, utan transportererna skall även fortsättningsvis ske via järnväg efter sligomlastning från Slagnäs till Arvidsjaur. Det blir alltså tre mil längre på landsväg, men sedan blir det femton mil på järnväg. Jag är i och för sig inte positiv till detta. Det är Boliden som har förhandlat med SJ, och Boliden väljer det billigaste alternativet för att klara sin försörjning och för att göra hyggligt ifrån sig. För Bolidens del var en landsvägstransport hela vägen ett klart alternativ, om man inte kunde få den här billigare omlastningen i Arvidsjaur.

Vi är nog lika ledsna båda två över detta, men vi måste konstatera att det här var SJ:s chans att behålla något och inte förlora allt till lastbilstrafiken.

KARL-ERIK HÄLL (s):

Herr talman! Jag instämmer i statsrådets uppfattning att jag inte vet mycket om svårighetsgraden i Stockholm. Men jag är ganska övertygad om att svårigheterna är betydligt större både geografiskt och avståndsmässigt i Norrbotten. Det vore bra om statsrådet i mån av tid och möjligheter kunde bibehålla den goda vanan att försöka se på platsen vad det hela handlar om, även om jag förstår att det kan vara nog så besvärligt.

Men, herr statsrådet, även om man fortsättningsvis skall köra malmen enligt nu gällande planer 15 mil på järnväg, så behövs ändå ett 40-tal lastbilar som får köra vardera tre mil per dygn för att transportera den här mängden. Vad är det då som säger att man inte i en framtid aktualiserar tanken på en transport med lastbil hela vägen? Det verkar som om man plockar en bit i sänder.

Det är angeläget ur alla synpunkter att statsrådet hårt bromsar vad som här håller på att ske. Jag förmodar att gruvbolaget har räknat ut att det här blir billigare. Men jag undrar hur denna lösning ter sig från energisynpunkt och trafiksäkerhetssynpunkt och en hel del andra synpunkter. På dessa grunder tycker jag att statsrådet bör ta sig en allvarlig funderare. Det är min förhoppning att statsrådet ger de uppvaktande arjeplogsborna ett annat svar än det jag här har fått.

Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att Bolidenbolaget framhåller att det är betydliga merkostnader för växlingen Arvidsjaur–Slagnäs som har föranlett dess åtgärd. Jag tror att vi i princip är eniga, men jag kan tyvärr inte mer än konstatera att det blir betydande merkostnader om man håller fast vid Slagnäs. Därför har Boliden valt det här alternativet. Det blir på det sättet litet billigare. Alla skall veta att även Boliden kämpar med betydande ekonomiska problem, inte minst i Norrbotten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Om planerad avstängning av viss färjeförbindelse i sjön Sommen, m. m.

Kommunikationsministern ULF ADELSON erhöll ordet för att besvara *Börje Stenssons* (fp) den 5 november anmälda fråga, 1979/80:83, och anförde:

Herr talman! Börje Stensson har – mot bakgrund av att statens vägverk har utrett frågan om upprätthållandet av färjeförbindelse i sjön Sommen – frågat mig

dels om jag är beredd att undersöka detta speciella fall utifrån samhällskostnadsaspekt,

dels vilka åtgärder regeringen avser vidta för att statliga verk skall redovisa samhällskostnader vid förändringar i sin verksamhet.

Det ankommer på statens vägverk att driva sin verksamhet på ett så ekonomiskt och effektivt sätt som möjligt med hänsyn till de arbetsuppgifter som är ålagda verket och inom de ekonomiska ramar som gäller för verksamheten. Det är därför enligt min mening helt riktigt att verket fortlöpande ser över sin verksamhet och vidtar de förändringar som är samhällsekonomiskt motiverade.

I det aktuella ärendet som Börje Stensson refererar till har konsekvenserna för trafikanterna beaktats av vägverket, och ärendet är f. n. föremål för utredning på länsstyrelsen i Östergötlands län. Eftersom ärendet inte är avgjort är jag förhindrad att uttala mig om detta.

Med anledning av Börje Stenssons följdfråga vill jag när det gäller vägverket erinra om att riksdagen hösten 1977 beslutade om en ny planeringsordning. Denna utgår från ett samhällsekonomiskt synsätt på väghållningen som bl. a. innebär att de regionalpolitiska effekterna av olika åtgärder beaktas.

Frågan om i vilken utsträckning och på vilket sätt andra trafikverk än vägverket skall ta samhällsekonomiska hänsyn vid sina investeringar och i sin verksamhet berördes i den trafikpolitiska propositionen och behandlades av riksdagen så sent som i juni i år. Riksdagen underströk därvid det angelägna i att samhällsekonomiska utvärderingar görs av sådana åtgärder som kan förväntas i väsentlig grad påverka trafikfördelningen, trafikutveck-

lingen eller samhällsutvecklingen. I enlighet härmed avser jag föreslå regeringen att meddela föreskrifter för berörda verk beträffande bl. a. underlag för samhällsekonomiska analyser.

BÖRJE STENSSON (fp):

Herr talman! Jag får tacka kommunikationsminister Adelsohn för svaret på min fråga. Det är dock knappast något positivt för mig att bära fram till mina vänner på Torpön som bor i min hemkommun Ydre.

Torpön i sjön Sommen tillhör Ydre kommun i Östergötlands län. Ön har broförbindelse söderut mot kommuncentrum Österbymo och till Tranås, som bl. a. är gymnasieort för denna del av Ydre. Norrut är färjan förbindelse-länken. Den går f. n. bara vissa tider på förmiddagar och eftermiddagar. Total indragning har nu föreslagits under tiden november–mars.

Ydre och Boxholms kommuner har skarpt erinrat mot detta förslag. LRF-avdelningen har också protesterat. De ca 100 bofasta på Torpön är ytterst angelägna om att få behålla den, enligt deras uppfattning redan alltför hårt bantade, service som nu finns.

Bl. a. kan sägas att Torpön har sin elförsörjning från Boxholmshållet. Vid elavbrott måste säkerhetsanordningar manövreras från norra sidan. Montörers förlängda resor tar lång tid. Jordbrukets mjölkförvaring i kylsystem är ytterst känslig för tidsspillan när det gäller att få elnätet funktionsdugligt efter avbrott. Sjuktransporterna från Torpön till regionsjukhuset i Linköping förlängs väsentligt, om färjeförbindelsen bryts. Färjepersonalen har nu jourtjänst för sådana transporter.

Orten är attraktiv ur turistsynpunkt. Sommartid kan det gå 30-talet dagliga turer – för turister då i huvudsak. Det tycker vägverket går an, medan man tydligen inte tycker att den bofasta befolkningen behöver arbets- och serviceresor eller sjuktransporter i fem månader.

För min del tycker jag att ortsbefolkningen skall få behålla sin färjeförbindelse även vintertid. Jag är benägen att fråga kommunikationsministern direkt vad han personligen tycker om detta. Jag förstår att det kan vara besvärligt att svara på en sådan fråga, men jag vill ändå ställa den.

Vi har en förhoppning om att lekmanstyrelsen i länsstyrelsen får ärendet till behandling. Det kunde kanske ge ytterligare en vinter med färjeförbindelse för ortsbefolkningen på Torpön.

I svaret här säger kommunikationsministern att vägverket har beaktat konsekvenserna för trafikanterna om färjeförbindelsen dras in, vilken väl, såvitt jag förstår, fortfarande fungerar. Att så skulle vara fallet och att man har räknat med alla konsekvenser som skulle kunna uppstå för ortsbefolkningen vill nog inte torpöborna skriva under på. De har visserligen haft ett sammanträffande genom sitt byalag med vägverkets direktör och medhjälpare till honom, men de har därvid inte blivit övertygade om att alla konsekvenser för deras del har blivit beaktade när vägverket har framfört det här förslaget; det vill de därför inte gärna sätta tilltro till.

Jag skulle önska att kommunikationsministern ville ge mig ytterligare någon synpunkt på det här ärendet.

Nr 22

Tisdagen den
6 november

Om planerad avstängning av viss färjeförbindelse i sjön Sommen, m. m.

Tisdagen den
6 november

*Om planerad av-
stängning av viss
färjeförbindelse i
sjön Sommen,
m. m.*

Kommunikationsministern ULF ADELSOHN:

Herr talman! Det är inte så lätt att ge några synpunkter, eftersom ärendet är i länsstyrelsen för behandling. Jag är därför förhindrad att nu ange någon ståndpunkt, men jag skall ändå lämna några siffror som belyser vad det här gäller.

Jag har fått statistik på hur mycket färjan användes 1977 och 1978. – Jag tar inte upp siffrorna för 1979, eftersom färjetrafiken var inställd i en och en halv månad i år på grund av ishinder.

Färjan användes för tre fordon per dag i november, för två i december, för ett i januari, för två i februari och för tre i mars. Det kunde gå två eller tre dagar utan att någon åkte med färjan över huvud taget.

Om man skall resa till Boxholm, som ligger 25 km norr om Torpön, blir det en förlängning av ressträckan med 2,5 mil. Det är tre personer på Torpön som arbetar i Boxholm och som utnyttjar färjan. Två av dessa samåker, och det är alltså två fordon det gäller. Dessa fordon får då fara dessa ytterligare mil – det är riktigt. Å andra sidan vill jag säga att det under vintermånaderna kostar i genomsnitt 212 kr. att forsla varje fordon med denna färja.

Därmed hoppas jag att jag ändå lämnat några ytterligare synpunkter, herr Stensson.

BÖRJE STENSSON (fp):

Herr talman! Det kan tyckas som om den här statistiken är förödande för de önskemål som byalaget på Torpön framfört, men det är ändå på det sättet att om man drar in den här förbindelsen så blir det mycket besvärligt för de personer som bor här ute. Den här förbindelsen har ändå funnits, och den har varit en tillgång. Om den nu dras in under vintermånaderna, känns det som om man drar in en service som ändå stått dem till buds. För torpöborna blir vägverkets besparing en belastning.

Jag vill i alla fall tacka kommunikationsministern för svaret, och jag har den förhoppningen att ärendet skall få en positiv behandling i länsstyrelsen när det kommer dit.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Föredrogs och hänvisades

Skrivelse och propositioner
1979/80:21 till utrikesutskottet
1979/80:27 till finansutskottet
1979/80:32 till skatteutskottet
1979/80:34 till trafikutskottet
1979/80:39 till skatteutskottet
1979/80:43 till utrikesutskottet

§ 17 Föredrogs och hänvisades

Motioner
1979/80:95–97 till konstitutionsutskottet

§ 18 Föredrogs men bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 1979/80:1-7

Skatteutskottets betänkanden 1979/80:1-7

Socialutskottets betänkande 1979/80:1

Trafikutskottets betänkanden 1979/80:1-3

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden 1979/80:1 och 3

Civilutskottets betänkanden 1979/80:1-3

§ 19 Föredrogs och bifölls

Interpellationsframställningar 1979/80:46-48

§ 20 Talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde skulle konstitutionsutskottets betänkanden nr 1-7 uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden.

§ 21 Anmäldes och bordlades

Propositioner

1979/80:24 om de multilaterala handelsförhandlingarna inom ramen för det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT), m. m.

1979/80:29 om åtgärder för att trygga folktandvårdens utbyggnad, m. m.

1979/80:30 om höjning av skatten på energi, m. m.

1979/80:31 om skattefrihet för vissa ersättningar som bekostas av Nordiska ministerrådet i samband med tjänstemannautbytet mellan de nordiska länderna

1979/80:35 om ändring av anstånds-förfarandet enligt uppbördslagen (1953:272), m. m.

1979/80:37 om avtal om läkarutbildning vid kommunala undervisningssjukhus, m. m.

1979/80:38 om ersättning till kommunerna för hjälp till flyktingar m. fl.

1979/80:42 om höjning av det allmänna barnbidraget, m. m.

1979/80:44 om ändring i lagen (1968:576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar

1979/80:51 med förslag till ändrade blancokreditregler för bankinstituten

§ 22 Anmäldes och bordlades

Motioner

1979/80:98 av *Bonnie Bernström*1979/80:99 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av propositionen 1979/80:2 med förslag till sekretesslag m. m.

Tisdagen den
6 november

*Anmälan av inter-
pellationer*

§ 23 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 5 november

1979/80:49 av *Maj Britt Theorin* (s) till statsrådet Elisabet Holm om förbud mot omskärelse av kvinnor, m. m.:

I en artikel i tidningen *Vi* nr 44/1979 erkänner en svensk gynecologiprofessor att han och även andra läkare har medverkat vid omskärelse av kvinnor. På en direkt fråga i *Aftonbladet* den 1 november om det är rätt av svenska läkare att omskära invandrarkvinnor svarar hälsovårdsministern: ”Ja, om kvinnorna begär det och läkarna bedömer att det är lämpligt. Det finns ingen svensk lag som förbjuder omskärelse. Däremot är omskärelse av småflickor i hemmen misshandel.”

Omskärelse av kvinnor – stympning av de yttre könsdelarna i syfte att minska kvinnans förmåga att njuta av sitt sexualliv – praktiseras framför allt i många afrikanska länder. Mellan 25 och 30 miljoner kvinnor har som barn eller unga flickor genom bortskärandet av klitoris och i vissa fall också av de yttre blygdläpparna berövats möjlighet till lust och glädje i sexuallivet. Denna sedvänja, som är ett av manssamhällets grymmaste medel att behärska, passivisera och deformera kvinnan, har under senare år äntligen börjat ifrågasättas. Krav reses på att FN skall medverka till stoppandet av denna lemlästning. Tyvärr tassar såväl FN som andra organisationer alltför försiktigt kring varje beslut med hänvisning till att man därmed skulle kunna försvåra frågans lösning. Ett sådant respektfullt agerande vore otänkbart om lidande av detta slag och denna omfattning drabbat män. Världens beslutsfattare – till allt övervägande delen manliga – måste inse att de måste ta ställning till frågan om kvinnlig omskärelse och att de inte har rätt att gömma sig bakom orden ”sedvänja” eller ”inblandning i kulturella seder”. Endast en kraftfull opinion i alla länder kan tvinga fram ställningstagande mot kvinnlig omskärelse.

Under täckmantel av fraserna ”religiöst mönster” eller ”kvinnorna är olyckliga om de inte får bli omskurna” bidrar svenska läkare år 1979 till denna grova diskriminering. Genom att företa omskärelseoperationer på svenska sjukhus – även om de endast är ett fåtal per år – institutionaliserar man övergreppet, godtar misshandeln och motverkar på det allvarligaste opinionsarbetet mot denna stympning av kvinnor och barn.

I ett öppet brev till socialstyrelsen kräver två svenska läkare med erfarenheter från de länder där omskärelse förekommer förbud för svensk medicinspersonal att utföra omskärelse. ”Det är självklart att visa respekt för andra länders kulturella sedvänjor. Men i Sverige måste vi sätta en gräns för minoritetens sätt att leva efter normer som starkt avviker mot våra värderingar och livsvärden. Vi accepterar t. ex. inte barnäktenskap. Operativa

ingrepp som skadar kropp och själ – oavsett människors ålder – är att överskrida gränsen. Sådana handlingar bör vi inte tolerera, än mindre vara delaktiga i.”

Hälsovårdsministern har i sitt svar till Aftonbladet menat att det är rätt av svenska läkare att omskära invandrarkvinnor ”om kvinnorna begär det och läkarna bedömer att det är lämpligt”. Ett sådant uttalande vittnar om stor okunskap om invandrarkvinnornas situation. Man kan inte hävda att kvinnor begär omskärelse av fri och egen vilja; de är i regel helt underställda familjens och mannens beslut, enligt ordföranden i invandrarkvinnornas organisation. Vad skall läkarnas lämplighetsbedömning gälla – att omskärelse är fysiskt genomförbar? Eller är det hälsovårdsministerns uppfattning att läkare skall bedöma lämpligheten av omskärelse och att politikerna därmed skall frånhända sig ansvaret för sådana principiellt viktiga beslut?

Bland de etiska regler som svenska läkare arbetar efter återfinns följande: ”Läkaren skall handla i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och ständigt söka vidga sina kunskaper.”

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande frågor till hälsovårdsministern:

1. Är det rätt av svenska läkare att omskära invandrarkvinnor?
2. Är omskärelse av kvinnor att ”handla i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och ständigt söka vidga sina kunskaper”?
3. Är regeringen beredd förelägga riksdagen förslag om förbud mot omskärelse av kvinnor i Sverige?
4. Är regeringen beredd att aktivt medverka till beslut i internationella organ om förbud mot omskärelse av kvinnor?

den 6 november

1979/80:50 av *Hans Ålsén* (s) till jordbruksministern om tillverkningen av öl- och läskburkar av aluminium:

Genom samverkan mellan AB Pripps Bryggerier och förpackningsföretaget PLM kommer de nuvarande öl- och läskburkarna av stålplåt att inom några år försvinna från marknaden. De kommer att ersättas av en ny typ av burkar, tillverkade av aluminium, som är en av de mest energikrävande metallerna. Det kan ifrågasättas om åtgärden står i god samklang med de allmänna strävandena att spara på energi.

Aluminium är dessutom oförstörbart, och de nya burkarna kan komma att bli liggande i naturen för all framtid. Givetvis hävdar aluminiumburkarnas anhängare att burkarna skall samlas in och metallen skall återanvändas. Därigenom får vi varken dagens stora nedskräpning eller större energiåtgång än med returglasen. Detta resonemang är säkert riktigt om tomburkarna verkligen kommer tillbaka. Men all erfarenhet hittills av en växande nedskräpning i vår natur gör det nödvändigt att starkt ifrågasätta möjligheten av att få tomburkarna tillbaka för återanvändning, om man inte är beredd att betala höga pantersättningar.

PLM och Pripps planerar att insamlingen av aluminiumburkarna skall kombineras med den kommunala pappersinsamlingen. Man vill också att ideella organisationer skall ta hand om burkarna. PLM tänker sätta upp speciella containers för ändamålet. Insamlarna kommer för sitt besvär att få en ersättning som motsvarar burkarnas skrotvärde, ca 8 öre per burk. Systemet kommer att prövas under våren 1980. PLM och Pripps har en optimistisk syn på möjligheten att åstadkomma en väl fungerande insamling och återanvändning av aluminiumburken.

Denna optimistiska syn ifrågasätts av flera företrädare för myndigheter och miljöorganisationer. Erfarenheter från andra länder talar också för en skeptisk syn på möjligheten till återanvändning.

I den planerade burkproduktionen blir det betydligt större prisskillnader mellan små och stora serier än i dag. Detta medför att småbryggerierna kan komma att få betala avsevärt mer per burk än Pripps – ett förhållande som kommer att ställa de mindre bryggerierna i en synnerligen ogynnsam konkurrenssituation.

Den nya aluminiumburken har tagits fram av Pripps och PLM utan närmare kontakt med vare sig företrädare för andra bryggerier eller företrädare för detaljhandeln och konsumenterna. De negativa miljöeffekter som onekligen kan befaras med det nya systemet motiverar i sig också betydligt mer kontakter mellan Pripps-PLM och skilda samhällsorgan än vad som synes ha förekommit. Det hade varit viktigt att olika parter kunnat vara med i beslutsprocessen och att möjligheter för en neutral utvärdering av effekterna av olika system beträffande förpackningar förelegat. AB Pripps Bryggerier, som är ett dotterföretag till statliga Brygginvest, borde ha känt ett särskilt ansvar i detta hänseende.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till jordbruksministern rikta följande frågor:

1. Vilken uppfattning har statsrådet om riskerna för ett ökat energibehov och en växande nedskräpning genom tillverkningen av öl- och läskburkar av aluminium?
2. Är statsrådet beredd vidtaga åtgärder för att hindra eller förebygga eventuella dylika risker?

1979/80:51 av *Anna Wohlin Andersson* (c) till statsrådet Olof Johansson om decentraliseringen inom den offentliga sektorn:

Den offentliga sektorn får en allt större betydelse för sysselsättningen. Antalet centralt anställda inom den offentliga sektorn har fördubblats under den senaste tioårsperioden och uppgick år 1976 till ca 1,2 miljoner. Omkring 540 000 personer var 1976 anställda i statlig eller statsunderstödd verksamhet och ca 670 000 personer hos kommuner och landsting. Den framtida sysselsättningsökningen kommer enligt bl. a. sysselsättningsutredningen att till stor del ske inom den offentliga sektorn. Denna sektor svarar bl. a. för den absoluta merparten av den service som är oundgänglig för att en viss ort skall kunna erbjuda tillfredsställande levnadsbetingelser.

Det är enligt min mening samhällets skyldighet att se till att den förväntade sysselsättningsökningen inom den offentliga sektorn kommer alla delar av landet till godo. Detta kan ske bl. a. genom en mer aktiv och åtgärdsinriktad länsplanering. En sådan kräver, enligt min mening, att man finner bättre och effektivare former än vi nu har för att inlemma den offentliga sektorn, inte minst den statliga regionala sektorn, i länsplaneringsarbetet.

Det regionalpolitiska beslutet under våren 1979 innebar bl. a. att en delegation för frågor rörande omlokalisering av statlig verksamhet skulle inrättas. Däremot avtog riksdagen centerpartiets krav på såväl en planmässig utlokalisering av ca 10 000 tjänster i den centrala förvaltningen som ett särskilt anslag till regionalpolitiska åtgärder i statlig verksamhet. Riksdagens majoritet fann då ingen anledning att vidta de åtgärder som centerpartiet förespråkade för att motverka den koncentrationsutveckling som på nytt kan skönjas i Stockholmsregionen. Dessa frågor tas dock upp i regeringsförklaringen, och där aviseras att en delegation – utan närmare precisering av uppgifter och funktion – för decentralisering av statliga funktioner skall inrättas.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga lönenministern:

Vilka konkreta åtgärder avser statsrådet att vidta för att fullfölja regeringsdeklarationens målsättning om decentralisering av funktioner inom den offentliga sektorn?

§ 24 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 6 november

1979/80:88 av *Birger Rosqvist* (s) till kommunikationsministern om svenska regeringsåtgärder med anledning av fartyget *Berge Vangas* försvinnande:

Föranleder omständigheterna kring det Liberiaregistrerade fartyget *Berge Vangas* försvinnande några åtgärder från svensk sida?

1979/80:89 av *Gunilla André* (c) till statsrådet Elisabet Holm om regeringens syn på omskärelse av kvinnor:

Är statsrådet, mot bakgrund av uppgifter som framkommit i Sverige, beredd att ge sin och regeringens syn på frågan om omskärelse av kvinnor?

1979/80:90 av *Anna Wohlin-Andersson* (c) till industriministern om direktiven till utredning och översyn av stödområdessystemet:

Riksdagen fattade våren 1979 beslut om riktlinjer för den nya regionalpolitiken. När det gällde inplacering av kommuner i stödområden uppfyllde

Nr 22

Tisdagen den
6 november

*Meddelande om
frågor*

beslutet inte de förväntningar vi ute i länen hade hyst med anledning av sysselsättningsutredningens betänkande med förslag om en mera objektiv och differentierad inplacering av kommuner i stödområdesklass. För de allra flesta länen innebar riksdagens beslut en kraftig prutning av de önskemål länsstyrelserna lagt fram i vad gällde indelningen i stödområden. Så hade t. ex. länsstyrelsen i Östergötland föreslagit att kommunerna Valdemarsvik, Åtvidaberg, Boxholm och Ödeshög skulle placeras i område 3, kommunerna Kinda och Ydre i område 4 och skärgården i område 6, medan riksdagens beslut blev att Kinda och Ydre placerades i område 1. Detta beslut upplevs helt naturligt mycket negativt av oss i Östergötland och kommer, om det inte ändras, att kraftigt försvåra våra möjligheter att komma till rätta med den regionala obalans som råder i länet. I regeringsdeklarationen aviseras att en översyn av det nya systemet för stödområdesindelning skall ske.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga industriministern:

Avser statsrådet att i direktiven till översynen av stödområdessystemet utgå från sysselsättningsutredningens förslag om mera objektiva kriterier för kommunernas inplacering i stödområdesklass och därmed skapa förutsättningar för en bättre regional balans såväl mellan som inom skilda län?

§ 25 Kammarern åtskildes kl. 16.54.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert